

2026-08-21
Jämställdhetsmyndigheten
info@jamstalldhetsmyndigheten.se
Diarienummer: 26/00186

Arbetsmarknadsdepartementet
a.remissvar@regeringskansliet.se
Kopia till a.iu@regeringskansliet.se
Diarienummer A2026/005

JÄMSTÄLLDHETSMYNDIGHETENS REMISSVAR PÅ BETÄNKANDET TOLKAVGIFT OCH FÖRBUD MOT BARNTOLKNING, SOU 2026:23

Sammanfattning

Jämställdhetsmyndigheten välkomnar förslaget om att förbjuda användningen av barn som tolkar och instämmer i slutsatsen att användningen av anhöriga och andra närstående som tolkar behöver analyseras vidare.

När det gäller förslaget om att införa en tolkavgift konstaterar Jämställdhetsmyndigheten, precis som utredningen, att det tillgängliga underlaget är begränsat. Därmed är det inte möjligt att avgöra vare sig i vilken utsträckning förslaget kan bidra till de syften som anges i kommittédirektivet eller vilka konsekvenser det kan få för olika grupper av kvinnor och män.

Mot denna bakgrund avstyrker Jämställdhetsmyndigheten förslaget om tolkavgift. Om förslaget genomförs bedömer myndigheten att dess genomslag och konsekvenser bör följas upp ur ett jämställdhetsperspektiv, vilket innefattar könsuppdelad statistik.

Synpunkter

Bristande kunskapsunderlag för att bedöma konsekvenser av tolkavgifter

Utredningen konstaterar att det saknas tillräckliga uppgifter för att bedöma hur många personer som kommer att omfattas av den föreslagna tolkavgiften och vilka effekter förslaget kan förväntas få. Jämställdhetsmyndigheten delar denna bedömning. Det begränsade kunskapsunderlaget innebär att det inte fullt ut går att bedöma om förslaget kan få olika konsekvenser för kvinnor och män eller för olika grupper av kvinnor och män. Det innebär också begränsade möjligheter att analysera hur olika faktorer samverkar, exempelvis kön och ålder vid invandring.

Mot denna bakgrund avstyrker Jämställdhetsmyndigheten förslaget om tolkavgift. Eftersom det saknas underlag för att bedöma konsekvenserna för kvinnor respektive män, liksom för olika grupper av kvinnor och män, är det inte möjligt att varken bedöma om förslaget kan förväntas uppnå sina syften eller vilka effekter det kan få ur ett jämställdhetsperspektiv.

Om förslaget genomförs ser Jämställdhetsmyndigheten ett behov av att dess genomslag följs upp. En sådan uppföljning bör innefatta hur konsekvenserna eventuellt skiljer sig mellan kvinnor och män eller mellan olika grupper av kvinnor och män. Uppföljningen bör även möjliggöra analyser av hur kön samverkar med andra relevanta faktorer, såsom ålder vid invandring och andra förutsättningar att utveckla kunskaper i svenska.

Konsekvenser av tolkavgifter för olika grupper av kvinnor och män

Jämställdhetsmyndigheten delar utredningens bedömning att individers förutsättningar att utveckla kunskaper i svenska varierar. Myndigheten vill samtidigt framhålla att dessa förutsättningar kan påverkas av flera samverkande faktorer. Kvinnor och män kan ha olika etableringsmönster på arbetsmarknaden, olika ekonomiska förutsättningar och olika omsorgsansvar, vilket kan påverka möjligheterna att utveckla kunskaper i svenska. Även ålder vid invandring har betydelse. Personer som invandrar senare i livet kan ha andra förutsättningar att utveckla kunskaper i svenska inom den föreslagna tidsramen än personer som invandrar i yngre ålder.

Mot bakgrund av det begränsade kunskapsunderlaget är det inte möjligt att bedöma om den föreslagna tidsgränsen för när tolkavgift ska tas ut kan få olika konsekvenser för olika grupper av kvinnor och män. Jämställdhetsmyndigheten bedömer därför att en kommande uppföljning bör möjliggöra analyser av hur kön samverkar med andra relevanta faktorer, såsom ålder vid invandring och andra förutsättningar att utveckla kunskaper i svenska.

Förslag om förbud mot barntolkning

Jämställdhetsmyndigheten välkomnar utredningens förslag om att förbjuda användningen av barn som tolkar. Förslaget stärker barns rättigheter och minskar risken för att barn ges ett ansvar som inte är förenligt med deras ålder.

Myndigheten delar även utredningens bedömning att användningen av anhöriga och andra närstående som tolkar behöver analyseras vidare. Ur ett jämställdhetsperspektiv kan användningen av närstående som tolkar påverka möjligheten att kommunicera självständigt med myndigheter, särskilt i situationer som präglas av ekonomiskt eller socialt beroende. Tillgång till en oberoende tolk kan i sådana situationer vara en viktig förutsättning för att den enskilde ska kunna tillvarata sina rättigheter.

Det är särskilt viktigt att belysa de risker som kan uppstå när den person som tolkar samtidigt kan vara den som utsätter den tolkbehövande för våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel eller annan form av utsatthet. Detta kan påverka såväl den enskildes säkerhet som möjligheten att lämna korrekta och fria uppgifter till myndigheter.

För Jämställdhetsmyndigheten

Annika Karlsson Hillve
Stabschef

Lillemor Dahlgren
Utredare

I ärendets slutliga handläggning har avdelningschefen Ida-Maria Linder deltagit.